DAHİ ÇOCUK | 5. SINIF TÜRKÇE

Paragraf Çalışma Kâğıdı 03

Oyun Dünyası: Parçaları Birleştir

Oku • Anla • Düşün • Yorumla | **20 soru • 5 aşama • Özgün paragraflar**

dahicocuk.tr
Oku • Anla • Düşün • Yorumla
5, 6, 7 ve 8. Sınıflar

Adı Soyadı: ..... **Sınıfı:** ..... **Tarih:** .....

Çalışmanın amacı: Cümleleri anlamlı bir paragraf oluşturacak biçimde sıralamak, anlam bütünlüğünü bozan cümleyi bulmak, paragrafı uygun cümleyle tamamlamak ve paragrafın devamını yazmak.

Hatırlayalım

Sıra sözcükleri	Bağlaçlar	Anlam bütünlüğü	Tamamlama
Önce, sonra, daha sonra, en sonunda cümleleri sıralamaya yardım eder.	"Çünkü", "bu yüzden", "ama" cümleleri birbirine bağlar.	Bütün cümleler aynı konuyu anlatmalıdır.	Boşluktan önceki ve sonraki cümleye dikkatle bak.

Örnek: Cümleleri sıralayalım

I. En sonunda uçurtma gökyüzüne yükseldi. **II.** Önce rüzgârın yönünü anladık. **III.** Sonra ipi yavaş yavaş saldık.

Doğru sıra: II – III – I. "Önce" başlangıcı, "sonra" devamı, "en sonunda" bitişi gösterir.

A. Cümle Sıralama

Cümleleri anlamlı bir paragraf oluşturacak biçimde sırala.

1–4. sorular

1

I. Önce çocuklar yere bir daire çizdi.
II. Sonra bilyeleri dairenin içine dizdiler.
III. Bahçede bilye oynamak isteyen çocuklar toplandı.
IV. En sonunda sırayla bilyeye vurmaya başladılar.

Yukarıdaki cümleler anlamlı bir paragraf oluşturacak biçimde sıralanırsa doğru sıralama hangisi olur?

A) I – II – III – IV
B) II – III – I – IV
C) III – I – II – IV
D) IV – III – I – II

2

I. Kutuyu açan Selin, önce oyun tahtasını masaya yaydı.
II. Sonra herkes kendi piyonunu seçti.
III. Zarı ilk atan oyuncu oyunu başlattı.
IV. Hafta sonu arkadaşları Selin'in evinde buluştu.

Yukarıdaki cümleler anlamlı bir paragraf oluşturacak biçimde sıralanırsa doğru sıralama hangisi olur?

A) IV – I – II – III
B) I – IV – II – III
C) II – I – IV – III
D) III – II – I – IV

3

I. Gün sonunda en yüksekteki uçurtma ödül aldı.
II. Şenlik alanına renk renk uçurtmalar getirildi.
III. Rüzgâr çıkınca çocuklar ipleri salıp uçurtmaları yükseltti.
IV. Okul bahçesinde uçurtma şenliği düzenlenecekti.

Yukarıdaki cümleler anlamlı bir paragraf oluşturacak biçimde sıralanırsa doğru sıralama hangisi olur?

A) I – II – III – IV
B) II – IV – III – I
C) III – IV – I – II
D) IV – II – III – I

4

I. Önce kenar parçaları bulunup çerçeve oluşturulur.
II. Yap-boz, parçaları birleştirerek resim oluşturma oyunudur.
III. Böylece geriye kalan parçaların yerini bulmak kolaylaşır.
IV. Sonra çerçevenin içi diğer parçalarla doldurulur.

Yukarıdaki cümleler anlamlı bir paragraf oluşturacak biçimde sıralanırsa doğru sıralama hangisi olur?

A) I – II – III – IV
B) II – I – III – IV
C) II – III – I – IV
D) III – II – IV – I

B. Anlam Bütünlüğünü Bozan Cümle

Konudan kopuk olan cümleyi bul.

5–8. sorular

5

(I) Annem akşam yemeği için mercimek çorbası pişirdi. **(II)** Mahalle takımımız cumartesi günü maça çıkacak. **(III)** Maç için her gün sahada antrenman yapıyoruz. **(IV)** Antrenmanlarda pas vermeyi ve takım olmayı öğreniyoruz.

Numaralanmış cümlelerden hangisi paragrafın anlam bütünlüğünü bozmaktadır?

A) I
B) II
C) III
D) IV

6

(I) Bilmeceler, kısa ve anlamlı sözlerle düşündüren oyunlardır. **(II)** Bilmecenin cevabını bulmak için ipuçlarına dikkatle bakmak gerekir. **(III)** Denizdeki yosunlar suyun altında yaşayan bitkilerdir. **(IV)** Doğru cevabı bulan kişi arkadaşlarıyla sevincini paylaşır.

Numaralanmış cümlelerden hangisi paragrafın anlam bütünlüğünü bozmaktadır?

A) I
B) II
C) III
D) IV

7

(I) Satranç tahtasında altmış dört kare vardır. **(II)** Halıların çoğu pamuk ya da yünden dokunur. **(III)** Oyuncular bu karelerde taşlarını ilerletir. **(IV)** Her taşın hareket biçimi farklıdır.

Numaralanmış cümlelerden hangisi paragrafın anlam bütünlüğünü bozmaktadır?

A) I
B) II
C) III
D) IV

8

(I) Yaz tatilinde köydeki arkadaşlarımla ebelemece oynadık. **(II)** Ebe, koşarak diğerlerini yakalamaya çalıştı. **(III)** Yakalanan arkadaşımız yeni ebe oldu. **(IV)** Kitaplığımızda yüz elli kitap bulunuyor.

Numaralanmış cümlelerden hangisi paragrafın anlam bütünlüğünü bozmaktadır?

A) I
B) II
C) III
D) IV

C. Paragrafı Tamamlama

Paragrafın başına, ortasına ya da sonuna uygun cümleyi getir.

9–12. sorular

9

Mendil kapmaca oyununda iki takım karşılıklı sıraya girer. Ortada duran hakem bir mendil tutar. Hakem bir numarayı seslenince o numaradaki oyuncular mendile doğru koşar. _____

Bu paragrafın sonuna aşağıdakilerden hangisi getirilebilir?

A) Mendil genellikle pamuklu kumaştan yapılır.
B) Mendili ilk kapan oyuncu takımına puan kazandırır.
C) Hakemler genellikle bahçede dinlenir.
D) Kırmızı en güzel renktir.

10

_____ Çünkü çocuklar kuklaları konuştururken kendi hikâyelerini kurar. Bu da hem hayal gücünü hem de konuşma becerisini geliştirir.

Bu paragrafın başındaki boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Kuklalar yalnızca tiyatro sahnesinde kullanılır.
B) Kuklaların hepsi aynı büyüklüktedir.
C) Kukla yapmak için pahalı malzeme gerekir.
D) Kukla oyunları, çocuklar için yararlı bir oyundur.

11 Okul kütüphanesinde kitap avı oyunu düzenlendi. _____ Bu sayede çocuklar hem kitapları tanıdı hem de aradıklarını bulmanın heyecanını yaşadı. Oyunun sonunda herkes en sevdiği kitabı seçip ödünç aldı.

Bu paragrafın ortasındaki boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Çocuklar ipuçlarını izleyerek raflar arasında gizlenmiş kitapları aradı.
B) Kütüphane her gün saat beşte kapanır.
C) Kitap kapaklarının çoğu renklidir.
D) Raflar demirden yapılmıştır.

12 Futbol oynarken pas vermek çok önemlidir. Pas veren oyuncu, takım arkadaşına güvendiğini gösterir.

Paragrafın sonuna uygun bir cümle yazarak paragrafı tamamla.

.....

.....

D. Paragrafın Yapısı

Giriş, kural ve sonuç cümlelerini ayırt et.

13–16. sorular

13 **(I)** Voleybol, iki takımın file üzerinden topu karşı sahaya aşırmaya çalıştığı bir oyundur. **(II)** Topun yere düşmemesi için oyuncular sürekli hareket eder. **(III)** Her takım topa en fazla üç kez vurabilir. **(IV)** Bu kurallar oyunu hem heyecanlı hem de düzenli yapar.

Numaralanmış cümlelerden hangisi paragrafta oyunun bir kuralını anlatmaktadır?

A) I
B) II
C) III
D) IV

14

(I) Dama, iki kişiyle oynanan bir zekâ oyunudur. **(II)** Her oyuncunun on altı taşı vardır. **(III)** Taşlar sırayla ilerletilir. **(IV)** Rakibin taşı, üzerinden atlanarak alınır.

Bu paragrafın giriş cümlesi (konuyu tanıtan cümle) hangisidir?

A) I
B) II
C) III
D) IV

15

Ekin, her gün bahçede ip atlayarak çalıştı. Yavaş yavaş daha uzun süre atlamaya başladı. Bir ay sonunda okulun ip atlama yarışmasında üçüncü oldu. _____

Bu paragrafın sonuna sonuç cümlesi olarak aşağıdakilerden hangisi getirilebilir?

A) İp atlama yarışmaları yaz aylarında yapılır.
B) Bahçelerde genellikle ağaç bulunur.
C) Ekin'in ayakkabıları mavidir.
D) Düzenli çalışmanın karşılığını almak onu çok mutlu etti.

16

I. Ebe, saymayı bitirince gözlerini açar.
II. Ebelemece oynayacak çocuklar bir halka oluşturur.
III. Ebe olacak çocuk gözlerini kapatıp yüksek sesle sayar.
IV. Diğer oyuncular bu sırada saklanacak yer bulur.
V. Ebe, saklananları aramaya başlar.

Yukarıdaki cümleler anlamlı bir paragraf oluşturacak biçimde sıralandığında paragrafın ilk ve son cümleleri hangileri olur?

A) I ve II
B) II ve V
C) III ve I
D) IV ve V

E. Okuma Parçası

Öğrendiklerini bir parça üzerinde birlikte kullan.

17–20. sorular

Satranç Kulübünde İlk Gün

(1) Okulumuzda bu yıl satranç kulübü açıldı. **(2)** İlk derse hevesle giden Zeynep, taşların adlarını öğrendi. **(3)** Okul kantininde yeni simitler satılmaya başlandı. **(4)** Öğretmeni, taşların nasıl hareket ettiğini tahtada gösterdi. **(5)** Zeynep, ertesi hafta ilk oyununu oynayacağı için sabırsızlanıyordu.

17 **Okuma parçasındaki numaralanmış cümlelerden hangisi anlam bütünlüğünü bozmaktadır?**

A) **(1)**

B) **(2)**

C) **(3)**

D) **(5)**

18 **Okuma parçasının sonuna aşağıdakilerden hangisi getirilebilir?**

A) **Kantinde simit çeşitleri arttı.**

B) **Öğretmen tahtayı sildi.**

C) **Zeynep çantasını okulda unuttu.**

D) **Zeynep, hafta boyunca evde taşların hareketlerini tekrar çalışmaya karar verdi.**

19 **Okuma parçasına uygun bir başlık yaz.**

.....

.....

20 **Zeynep'in ilk oyununda neler yaşayabileceğini düşün. Okuma parçasının devamı olacak biçimde en az iki cümle yaz.**

.....

.....

.....

.....

.....

Kendimi değerlendiriyorum

Bu çalışmada...	Evet	Biraz	Henüz değil
Cümleleri doğru sıraya koyabiliyorum.	☐	☐	☐
Anlamı bozan cümleyi bulabiliyorum.	☐	☐	☐
Paragrafı uygun cümleyle tamamlayabiliyorum.	☐	☐	☐
Giriş ve sonuç cümlesini ayırt edebiliyorum.	☐	☐	☐
Paragrafın devamını yazabiliyorum.	☐	☐	☐

dahicocuk.tr
Oku • Anla • Düşün • Yorumla
5, 6, 7 ve 8. Sınıflar

Parçalar yerine oturdu!

Bir paragraf, doğru birleştirilen yap-boz parçaları gibidir.

Cevap Anahtarı ve Kısa Çözümler

Çoktan seçmeli sorular

ÖĞRETMEN

1. soru	2. soru	3. soru	4. soru	5. soru	6. soru
C	A	D	B	A	C
7. soru	**8. soru**	**9. soru**	**10. soru**	**11. soru**	**13. soru**
B	D	B	D	A	C
14. soru	**15. soru**	**16. soru**	**17. soru**	**18. soru**	
A	D	B	C	D	

Açıklamalar

1. **C:** Önce çocuklar toplanır (III), sonra daire çizilir (I), bilyeler dizilir (II) ve en sonunda oyun başlar (IV).
2. **A:** Önce arkadaşlar buluşur (IV), sonra tahta yayılır (I), piyonlar seçilir (II) ve oyun başlar (III).
3. **D:** Şenlik duyurulur (IV), uçurtmalar getirilir (II), rüzgârla uçurulur (III) ve gün sonunda ödül verilir (I).
4. **B:** Önce oyunun tanımı (II), sonra çerçeve (I), “böylece” ile sonucu (III), en sonunda içini doldurma (IV).
5. **A:** I. cümle (mercimek çorbası), diğerlerinin anlattığı maç ve antrenman konusundan kopuktur.
6. **C:** III. cümle (deniz yosunları) bilmece konusundan kopuktur.
7. **B:** II. cümle (halılar) satranç konusunun dışındadır.
8. **D:** IV. cümle (kitaplık), ebelemece oyunu anlatımının dışındadır.
9. **B:** Önceki cümle hakemin numara seslenmesini ve oyuncuların koşmasını anlatır; devamı mendili kapmanın sonucunu anlatmalıdır.
10. **D:** Boşluğa gelecek cümle, sonraki “Çünkü…” cümlesinin açıkladığı genel yargıdır: Kukla oyunları yararlıdır.
11. **A:** “Bu sayede” ifadesi, boşluktaki cümlenin çocukların kitapları tanımasının nedenini içermesini gerektirir: ipuçlarıyla kitap aramışlardır.
13. **C:** Her takımın topa en fazla üç kez vurabilmesi, oyunun bir kuralıdır (III).
14. **A:** I. cümle oyunu tanıtır; diğerleri oyunun ayrıntılarını verir.
15. **D:** Sonuç cümlesi, paragrafta anlatılan çalışmanın sonucuyla ilgili olmalıdır.
16. **B:** Doğru sıra: II – III – IV – I – V; ilk cümle II, son cümle V’dir.
17. **C:** (3) numaralı cümle (kantin simidi), satranç kulübü konusundan kopuktur.
18. **D:** Zeynep’in sabırsızlandığı belirtildiğinden, devamında ilk oyuna hazırlanmasıyla ilgili bir cümle gelmesi uygundur.

Değerlendirme ve Eşleştirme

Açık uçlu sorular, puanlama ve kazanım tablosu

ÖĞRETMEN

Açık uçlu sorular

Soru	Beklenen yanıt / değerlendirme
12	Paragrafı anlamca tamamlayan, konuyla ilgili bir sonuç cümlesi. Örnek: “Böylece takım daha uyumlu oynar.” Konu dışı ya da paragrafın akışına uymayan cümleler tam puan almamalıdır.
19	Parçanın tamamını kapsayan kısa bir başlık. Örnek: “Satranç Kulübünde İlk Gün”, “Zeynep’in Satranç Heyecanı”. Yalnızca bir ayrıntıyı anlatan başlıklar tam puan almamalıdır.
20	Parçanın devamıyla uyumlu en az iki cümle: Zeynep’in ilk oyundaki duyguları, hamleleri ya da sonucu anlatılabilir. Parçadaki bilgilerle çelişen ya da konu dışına çıkan yanıtlar kısmî puan almalıdır.

Puanlama önerisi: 20 sorunun her biri 1 puandır. Açık uçlu sorularda puan, yanıtın anlamlı ve gerekçeli olmasına göre verilir. Düzey önerisi: 17–20 Başardı, 12–16 Gelişiyor, 0–11 Destek gerekli. Bu puanlama resmî bir MEB ölçeği değildir.

Beceri – kazanım eşleştirme tablosu

Beceri	Resmî çıktı kodu	Sorular
Cümle sıralama (sıra sözcükleri, bağlaçlar)	Programdan doğrulanacak	1–4, 16
Anlam bütünlüğü (anlamı bozan cümle, giriş–kural cümlesi)	Programdan doğrulanacak	5–8, 13, 14, 17
Paragraf tamamlama (baş, orta, son)	Programdan doğrulanacak	9–12, 15, 18
Yazılı yanıt, devam yazma ve gerekçeli görüş	T.Y.5.3, T.Y.5.13	12, 19, 20

Bu kâğıtta ağırlıklı beceriler (sıralama, anlam bütünlüğü, tamamlama) için ilgili çıktı kodları yayımdan önce MEB 5. sınıf Türkçe programından doğrulanmalıdır; kod uydurulmamıştır.

Öğretmen için kısa değerlendirme formu

Beceri	Destek gerekli	Gelişiyor	Başardı
1. Cümleleri anlamlı bir paragraf oluşturacak biçimde sıralar.	☐	☐	☐
2. Sıra sözcüklerinden ve bağlaçlardan yararlanır.	☐	☐	☐
3. Anlam bütünlüğünü bozan cümleyi bulur.	☐	☐	☐
4. Paragrafı uygun cümleyle tamamlar.	☐	☐	☐
5. Giriş, kural ve sonuç cümlelerini ayırt eder.	☐	☐	☐
6. Paragrafın devamını anlamlı biçimde yazar.	☐	☐	☐